

Ж.Г. Искакова  
Р.С. Қасымова

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан  
(E-mail: zig019@mail.ru)

## Болашақ мұғалімдердің инновациялық технологияларды қолдануға дайындығын қалыптастыру

**Аңдатпа.** Қазақстан Республикасының қазіргі таңдағы оқыту үдерісі әлемдік білім беру жүйесіне енуге бағыттала отырып, бұл ғылым мен тәжірибедегі қарқынды өзгерістермен бірге жүреді. ҚР «Білім туралы» (2007) заңы, сондай-ақ «Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы» (2020) құжаттарының негізінде білім беруде тұтас бір тұлғаны қалыптастыру үшін жалпыадамзаттық құндылықтар мен әлемдік мәдениет деңгейінде қажетті жағдайлар жасау міндеті көзделген. Еліміздің Білім беру реформасындағы өсу бағытының идеясы жаңа буынның, болашақ білікті мамандардың шығармашылық, инновациялық ойлау қабілеті бар, дүниетанымы жетілген, әлемдік көзқарасы дамыған тұлға ретінде қалыптастыру болып табылады. Осы орайда оқу-тәрбие жүйесінің әдістері, нысандары да өзгеруде, әлбетте, білім беру мазмұны, оқытудың мемлекеттік стандарты, оқу жоспарлары әзірленген. Білім беруді түпкілікті жаңашаландырудың бөлігі: инновациялық әдістер, стандартты емес оқыту технологиялары. Сол себепті, тек мектептегі оқыту жүйесінің ғана емес, сондай-ақ жалпыадамзаттың алдында тіршіліктің алдыңғы қатарлы сұрақтары пайда болады: күрделі экономикалық-әлеуметтік жағдай орын алғанда жас буынды тәрбиелеу мен білім берудің тура жолын табу үшін, үйрену үшін қандай тәсілдер, үлгілер бар. Біздің ойымызша бұл сұрақтарға шығармашылықпен қызмет жасайтын ұстаздардың, әдіскерлердің, педагогтар мен психологтардың талай ізденістерінің есебінен туындаған инновациялық педагогикалық технологиялар жауап береді.

**Түйін сөздер:** инновациялық технология, қалыптастыру, дайындау, болашақ мұғалім, оқыту, қолдану

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-6895-2022-138-1-186-195>

### Кіріспе

Технология – біздің ғасырдың іргелі жалпы ғылыми тұжырымдамаларының бірі. Қазіргі заманғы педагогикалық ғылымдағы оқыту үдерісін технологияландыруды біз білім алушылар мен студенттердің жеке басын өзін-өзі дамыту мен өзін-өзі жүзеге асыруды орната отырып, оқытуды субъективті негізге

аудара алатын тәсілдерді іздеумен байланыстырамыз. Оқытудың технологиялық тәсілінің пайда болу және даму тарихы бар.

XX ғасырдың 60-шы жылдары оқытудың технологиялық тәсілі рәсімделеді. Оның қалыптасуы бағдарламаланған оқытумен байланысты, оның негізін қалаушы американдық психолог Б.Скиннер болып табылады, ол материалды ассимиляциялау процесін басқа-

рудың тиімділігін арттыруды, оны ақпараттың бөліктері мен оларды бақылаудың соңғы бағдарламасы ретінде құруды ұсынған болатын.

XX ғасырдың 70-ші жылдарында «ақпараттық оқыту технологиясы» пайда болды, бұл компьютерлік бағдарламалық құралдарды қолдана отырып, ақпаратты қайта өңдеудің өзара байланысты процестерінің құрылымын білдіреді.

XX ғасырдың 80-ші жылдарында техника мен компьютерлік жүйелердің дамуына байланысты «педагогикалық технология» және «оқыту технологиясы» ұғымдары оқу процесін ұйымдастырудың және басқарудың құралдары, әдістері жүйесі ретінде таныла бастады.

Қазіргі уақытта көптеген кәсіби мұғалімдер жаңа педагогикалық технологияларға терең қызығушылық танытады және білімге технологиялық көзқарас дәстүрлі түріне қарағанда әлдеқайда тиімді болып саналады.

Педагогикалық технология - бұл техникалық және адами ресурстарды және олардың өзара әрекеттесуін ескере отырып, білім берудің барлық процестерін құру, қолдану және анықтаудың жүйелі әдісі, ол білім беру нысандарын басқаруды мақсат етеді. Оқыту технологиясы (педагогикалық технология) дидактикадағы бағыт, оңтайлы жүйелердің принциптері мен дамуын анықтау, алдын-ала анықталған сипаттамалары бар қайталанатын дидактикалық процестерді жобалау бойынша ғылыми зерттеулер саласы ретінде түсіндіріледі.

### Материалдар мен әдістер

Зерттеу әдістері: ғылыми әдебиеттерді талдау, сұрау, сауалнама, педагогикалық эксперимент. Біз өз зерттеуімізде инновациялық педагогикалық технологияларды олардың тұжырымдамалық негіздері бойынша дәстүрлі оқыту жүйесінен түбегейлі ажырата алатын технологиялар ретінде қарастырамыз және педагогикалық процесті басқарудың диагностикалық мақсаттарын қамтамасыз етудің әдістері мен құралдары жүйесін ұсынамыз, оның барысында субъект-субъекттер өзара әрекет-

тесуі жүзеге асырылады, бұл студенттер мен мұғалімдердің өзін-өзі жүзеге асыруына және өзін-өзі танытуына алып келеді

Демек, қазіргі білім беру жүйесі мұғалімді өз қызметінде оқытудың инновациялық технологияларын қолдануға дайындауды талап етеді, яғни мұғалімнің кәсіби дайындығының мазмұнын өзгерту қажет. Бұл, біздің ойымызша, мектептің оқытудың инновациялық технологияларын пайдалануға дайын мұғалімге деген қажеттілігі мен базалық білім беруде мұндай дайындықтың болмауы арасындағы қайшылықты жоюға мүмкіндік береді.

Мектепке «жаңа мұғалім» қажет емес, бірақ оқытудың инновациялық технологияларын білікті және ұтымды пайдалануға мүмкіндік беретін біліммен, қарапайым қабілеттермен дамыған бірдей білім мен дағдыға ие, шығармашылығы жоғары мұғалім қажет.

Болашақ мұғалімдердің инновациялық педагогикалық технологияларды қолдануға дайындығы ұғымымен біз болашақ мұғалімдердің жеке басының күрделі интеграциялық сапасын түсінеміз, оның мәні мотивациялық қолдау, іс жүргізу және бағалау компоненттерінің өзара әрекеттесуі мен өзара шарттылығынан тұрады, олардың функциялары тұтас педагогикалық процестің оқушылардың жеке басының тұтас дамуы үшін қолайлы жағдай жасауға қызығушылық пен ұмтылыс технологиясын игеру мен енгізуді қамтамасыз етеді.

Психологиялық-педагогикалық зерттеулердің қолда бар деректері мазмұнды компонентті тұтас педагогикалық процесс теориясы (мұғалім қызметінің объектісі), оқушылардың дамуындағы және олардың әлеуетті мүмкіндіктерін іске асырудағы инновациялық педагогикалық технологиялардың мәні мен рөлі, тұлғалық теориясы, қызмет теориясы, оқытылатын пән туралы білім жиынтығы ретінде құрылымдауға мүмкіндік береді.

Зерттелетін дайындықтың процедуралық құрамдас бөлігі ретінде біз сыныптағы педагогикалық процестің нақты жағдайын диагностикалауға, іс-әрекет нысанына сәйкес сабақ құруға, ұжымдық-танымдық іс-әрекетті ұйымдастыруға, ынтымақтастық технологиясын жүзеге асыруға, оқу процесінде еркін диалог

құруға байланысты ақыл-ой кешенін қарастырамыз.

Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайындығының бағалау компоненті - өзін-өзі бағалау мен өзара бағалаудың белгілі бір деңгейін, рефлексия, интроспекция және өзара талдау, өзін-өзі түзету және өзара түзету қабілеттерін қамтиды.

Мұғалімнің педагогикалық қызметті компьютерлендіруге дайындық компоненттерінің негізінде диагноз қоюға болатын тиісті критерийлер мен көрсеткіштерді ажыратуға болады.

Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайындығын қалыптастыру процесінде студенттердің әртүрлі педагогикалық технологиялар-

## Кесте 1

Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығының қалыптасу деңгейлері

| Деңгейлері        | Сипаттамасы                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Төмен</b>      | Олар оқытуды қамтамасыз ететін ең аз қажетті қарапайым дағдыларға ие, олардың жұмысының тиімділігін арттырудың қажеті жоқ, тұтас педагогикалық процесс теориясы мен инновациялық оқыту технологияларының мәні туралы нашар білім алу көрсеткіші мотивтер мен мүдделер педагогикалық практикаға педагогикалық инновацияларды енгізумен байланысты емес, керісінше оқытылатын пәнді жеткіліксіз білуімен, жеке тұлға теориясы мен белсенділік тәсілін нашар білуімен, педагогикалық процестің нақты жағдайын диагностикалауды білмейтіндігіне тікелей байланысты болып келеді.                                                                                                                                  |
| <b>Орташа</b>     | Олар студенттердің бағдарламаны игеруін қамтамасыз ететін міндетті дағдыларға ие, инновациялық оқыту технологияларын қолдану қажеттілігін сезінеді, бірақ оны жүзеге асырудың тәсілдерін қарастырмайды, тұтас педагогикалық процестің теориясын және педагогикалық технологиялардың мәнін біледі, оқытылатын пәнді жеткілікті біледі, жеке тұлға теориясын және белсенді көзқарасты қажетті деңгейде білмейді, педагогикалық процестің жай-күйін нашар диагностикалайды.                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Жеткілікті</b> | Инновациялық оқыту технологияларын өз бетінше қолдануды қамтамасыз ететін іс-әрекеттің тәсілдері мен іскерліктерін біледі. Олар жоспарды және оларды қолданудың негізгі бағыттарын белгілей алады. Тұтас педагогикалық процесс теориясын, тұлғаның дамуы мен оқушылардың әлеуетті мүмкіндіктерін жүзеге асырудағы оқытудың инновациялық технологияларының мәні мен рөлін жақсы біледі, өз пәнін, тұлға теориясы мен әрекет тәсілінің теориясын жақсы біледі, педагогикалық процестің нақты жағдайын анықтай алады.                                                                                                                                                                                            |
| <b>Жоғары</b>     | Олар қолданылатын технологияны табу мен шығармашылық түсінуді ғана емес, сонымен қатар проблемаларды шешуді және оларды тәжірибе жүзінде іске асыру жолдарын қамтамасыз ететін дағдылар мен іс-әрекет әдістеріне ие. Тұтас педагогикалық үдерістің теориясын және тұлғаның дамуы мен оқушылардың әлеуетті мүмкіндіктерін жүзеге асырудағы инновациялық оқыту технологияларының мәнін өте жақсы біледі. Жоғары деңгейде олар өз пәндерін, жеке тұлға теориясын және әрекет тәсілінің теориясын біледі, педагогикалық процестің нақты жағдайын анықтай алады және таңдалған технология бойынша сабақ құра алады, өзін-өзі бағалау мен өзара бағалауды, өзін-өзі бақылау мен өзара бақылауды жүзеге асыра алады. |

## Кесте 2

Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығының бастапқы деңгейі (%)

| Компонеттер   | Эксперименттік топ |            |        |       | Бақылау тобы |            |        |       |
|---------------|--------------------|------------|--------|-------|--------------|------------|--------|-------|
|               | жоғары             | жеткілікті | орташа | төмен | жоғары       | жеткілікті | орташа | төмен |
| мотивациялық  | 0,3                | 2,3        | 10     | 87,1  | 0,4          | 2,3        | 10     | 87,3  |
| мазмұнды      | 1,0                | 2,8        | 10     | 86,2  | 1,2          | 2,6        | 11,2   | 84,8  |
| процессуалдық | 0                  | 0,6        | 3,0    | 96,3  | 0            | 0,8        | 3,7    | 95,4  |
| бағалау       | 0,6                | 3,4        | 23     | 73    | 0,6          | 3,2        | 25,3   | 68,9  |

ды игеруі олардың белгілі бір саралануына, яғни осы сапасының қалыптасуының әртүрлі деңгейлеріне алып келеді. Біз студенттердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығының 4 деңгейін анықтадық: төмен, орташа, жеткілікті және жоғары.

Біздің зерттеуіміздің бағдарламасы анықталған экспериментті қарастырады. Болашақ мұғалімдердің оқытудың инновациялық технологияларын пайдалануға дайындығын қалыптастыру динамикасын бақылау мақсатында бізге «бастапқы нүкте», яғни ЖОО-ның оқу-тәрбие үдерісі практикасындағы осы проблеманың нақты жай-күйі болуы қажет болды.

Бұл экспериментке 1-4 курс студенттерінен 110 студент қатысты. Анықтаушы «кесіндінің» барлық алынған деректерін барлық өлшемдер мен көрсеткіштер бойынша жинақтай және салыстыра отырып, болашақ мұғалімдердің зерттелетін дайындық компоненттерінің қалыптасуының бастапқы деңгейінің жиынтық кестесін келтіреміз (2-кесте).

2-кестенің деректерінен эксперименттік және бақылау тобы бойынша қажетті дайындықтың қалыптасу деңгейлерінде күрт айырмашылықтар жоқ, ал орта және төмен деңгейлері болса басым болады. Зерттелетін дайындықтың жеткілікті және жоғары деңгейі жоқ.

Аналитикалық және статистикалық жұмыс бізге келесі қорытынды жасауға мүмкіндік берді:

1. Студенттік топтарда инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайындықтың төмен, орташа деңгейі басым.

2. Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайындық деңгейлерін дамыту нақты жоспарсыз және іс-әрекеттік бағдарламасыз өздігінен жүреді.

3. Біздің ойымызша, болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайындық деңгейі мен оқу процесінің жай-күйі арасында тікелей байланыс бар: болашақ мұғалімдердің зерттелетін жұмысының деңгейі неғұрлым жоғары болса, соғұрлым олар педагогикалық үдерісті сәтті және тиімді басқара алады.

Осылайша, студенттердің инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайындығы жеткілікті көрсеткіштік деңгейде емес деп айтуға болады, бұл олардың кәсіби дайындығы барысында студентпен мақсатты жұмыс жасау қажеттілігін тудырады.

Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығын қалыптастыру әдістемесінің мазмұнын әзірлеу және сынақтан өткізу, сондай-ақ оның практикадағы тиімділігін тексеру келесі міндеттерді шешу арқылы жүзеге асырылады деп болжалды:

1. Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайындығын қалыптастыру бойынша университеттің оқу - тәрбие үдерісінің мүмкіндіктерін анықтау.

2. Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығын қалыптастыру бойынша тәжірибелік-педагогикалық жұмыстың мазмұнын анықтау.

3. Зерттелетін дайындықты қалыптастырудың педагогикалық шарттарын негіздеу.

4. Зерттелетін дайындықтың компоненттерін қалыптастыру үшін студенттердің университетте оқыған барлық жылдарында психологиялық-педагогикалық және жеке әдістемелік пәндердің мүмкіндіктерін оңтайлы пайдалану.

5. Болашақ мұғалімдерді кәсіптік қызмет объектісі болып табылатын - тұтас педагогикалық процесс білімі негізінде инновациялық оқыту технологияларын қолдануға бағыттау.

6. «Біртұтас педагогикалық процесс - инновациялық оқыту технологияларын қолданудың негізі ретінде» арнайы курстың бағдарламасын әзірлеу және сынап көру.

7. Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығын қалыптастыру процесіне арнайы курс, түрлі құралдар, техникалар мен жағдайлар әсерінің тиімділігін көрсету.

Кәсіптік даярлау процесіндегі зерттелетін дайындыққа болашақ мұғалімдерді даярлау жағдайын анықтау мақсатында біз қолданыстағы оқу жоспарына және психо-педагогикалық, жеке-әдістемелік цикл пәндерінің бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргіздік.

Төменде болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайындығын қалыптастырудағы педагогикалық пәндердің мүмкіндіктерін қарастырамыз.

«Педагогикалық мамандыққа кіріспе» курсын оқу қажетті дайындықты қалыптастыру кезінде өте маңызды болып табылады, өйткені оның мазмұны университетте оқудың алғашқы жылдарынан бастап мотивациялық компонентке сәйкес келеді. Бұл курстың негізгі ерекшеліктері болашақ мұғалімдердің болашақ мамандықтары туралы белгілі бір білім алуы ғана емес, сонымен қатар олардың практикалық инновациялық іс-шараларға қатысуы және педагогикалық іс-әрекеттегі әлеуетті мүмкіндіктерін жүзеге асыруға бағытталуы болып табылады.

«Педагогика» курсының бағдарламасы болашақ мұғалімдерде біртұтас педагогикалық процесс жағдайында оларды практикалық

іс-әрекетке ауыстыру бойынша теориялық білім мен практикалық дағдылар жүйесін қалыптастыруға бағытталған.

«Салыстырмалы педагогика» атты келесі курстың мақсаты студенттердің теориялық ойлауын, шетелдік білім беру жүйелерін талдау және идеяларды практикалық іс-әрекетте қолдану дағдыларын қалыптастыру болып табылады.

Болашақ мұғалімдерді кәсіби даярлауда «біртұтас педагогикалық процесс: іске асыру технологиясы» курсы маңызды болып табылады, ол тұтас педагогикалық процесс технологиясын меңгеруге, практикалық дағдылар мен ақыл-ойды меңгеруге ықпал етеді.

«Этнопедагогика» курсы болашақ мұғалімдерді халықтық педагогиканың педагогикалық мұрасына, құндылыққа және инновациялық қызметте практикалық дағдылар мен дағдыларды ұтымды пайдалануға бағыттайды.

Болашақ мұғалімді оқытудың инновациялық технологияларын қолдануға сәйкес өзінің педагогикалық қызметін жүйелі ұйымдастыруға дайындау үшін «педагогикалық еңбекті ғылыми ұйымдастыру», «педагогикалық менеджмент» курстарын оқыту кезінде үлкен мүмкіндіктер пайда болады.

Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығын қалыптастыру үшін студенттердің өзіндік, ғылыми-зерттеу жұмыстары айтарлықтай мүмкіндіктерге ие.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ педагогикалық мамандықтарының негізінде жүргізілген тәжірибелік-педагогикалық жұмысты ұйымдастыру кезінде біз теориялық зерттеулердің нәтижелеріне, зерттеліп жатқан сапаны қалыптастыру үшін университеттің оқу-тәрбие процесінің қажетті дайындығы мен мүмкіндіктерінің қалыптасуының бастапқы жағдайына сүйендік.

## Нәтижелері

Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығын қалыптастыру бойынша эксперимент-



## Кесте 3

Болашақ мұғалімдердің қорытынды кезеңнен кейінгі инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындық деңгейлерінің жағдайы

| Деңгейлері жоғары | Эксперименттік топ    |                |                |                |                 | Бақылау тобы          |                |                |                |                |
|-------------------|-----------------------|----------------|----------------|----------------|-----------------|-----------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
|                   | Бастапқы бөлім<br>0,5 | 1 бөлім<br>0,7 | 2 бөлім<br>1,2 | 3 бөлім<br>8,6 | 4 бөлім<br>15,5 | Бастапқы бөлім<br>0,6 | 1 бөлім<br>0,5 | 2 бөлім<br>0,6 | 3 бөлім<br>0,9 | 4 бөлім<br>1,9 |
| жеткілікті орташа | 2,4<br>11,5           | 3,2<br>13,4    | 3,8<br>15,6    | 25,9<br>31,0   | 41,4<br>29,3    | 2,3<br>12,8           | 2,7<br>13,7    | 3,0<br>15,0    | 3,4<br>19,1    | 4,6<br>19,7    |
| төмен             | 85,6                  | 82,7           | 79,4           | 34,5           | 13,8            | 84,3                  | 83,1           | 81,4           | 76,6           | 73,8           |

тік жұмыс өзара байланысты төрт кезеңде жүргізілді:

1. Пропедевтикалық кезең 1-курс студенттерінің оқуымен сәйкес келеді және студенттердің педагогикалық қызметке оң, жеке бағдарлануын дамытуға, инновациялық педагогикалық технологиялар туралы тірек білімді игеруге және алуға бағытталған. Сонымен қатар олар «Педагогикалық мамандыққа кіріспе» және басқа пәндерді оқиды.

2. Оқыту кезеңі кәсіби қызмет объектілері туралы теориялық білім жүйесін қалыптастыруға және арнайы, психологиялық-педагогикалық, жеке әдістемелік пәндер бойынша білім негіздерін терең меңгеруге бағытталған. Осы мақсаттарға қол жеткізу келесі педагогикалық пәндер арқылы жүзеге асырылды: «Педагогика», «Салыстырмалы педагогика», «Этнопедагогика», жеке пәндерді оқыту әдістемесі. Бұл кезеңді өткізу 2-3 курс студенттерін қамтыды.

3. Түзету кезеңі студенттердің оқытудың инновациялық технологияларын пайдалануға дайындығын қалыптастыру бойынша теориялық білімі мен практикалық дағдыларын мұқият жүйелеуді көздейді. Осы мақсатта біз педагогика кафедраларының және жеке әдістемелердің қызметін «біртұтас педагогикалық процесс – инновациялық оқыту технологияларын пайдаланудың негізі ретінде» арнайы курсының негізінде біріктірдік, ол «Педагогиканың» екі дисциплинасы мен жеке пәндерді оқыту әдістемесін біріктіреді.

4. Қорытынды кезең педагогикалық практиканы ұйымдастырумен және өткізумен байланысты. Бұл кезеңнің негізгі мақсаты-а-

лынған білімді тікелей педагогикалық іс-әрекетте жүзеге асыру.

Тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың әрбір кезеңін өткізгеннен кейін біз болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындық деңгейлерінің бөлімдерін жүргіздік, олардың қорытынды нәтижелері 3-кестеде келтірілген.

Алынған нәтижелерді талдай келе, зерттелетін дайындықтың қалыптасу деңгейінің жоғары (15,5 %) және жеткілікті (41,4 %) эксперименттік топтағы студенттер санының өскенін көрсетеді. Өзгерістер байқалады, бірақ бақылау тобында онша айқын емес.

### Талқылау

Білім берудегі инноватика мәселелері Ш. Т. Таубаева [1], Е. Ш. Қозыбаев [2], И.Т.Балабанов [3], М.Ж.Жадрина [4], Т.Молдаханова [5], А. Кайдарова [6], Г.В. Лаврентьев [7], Г.П. Новикова [8] және т.б. жұмыстарында жарық көрді.

Педагогикалық инновациялық технологиялар процестеріне арналатын жұмыстар: Б. Тұрғынбаева [9], Н.А. Ахметова [10], К. Ж. Бұзаубақова [11], Г. К. Сибагатова [12] және т. б.

Қазақстан Республикасының педагогикалық жоғары оқу орындарында білім беру процесін зерделеу болашақ мұғалімдердің инновациялық педагогикалық технологияларды пайдалануға дайындығын қалыптастыру мәселесіне аз еңбек арналғанын көрсетеді. Студенттердің әртүрлі пәндер бойынша алған білімдері көбінесе шашыраңқы болады және

педагогикалық процесте инновациялық оқыту технологияларын жүзеге асырудың мәні, рөлі мен тәсілдері туралы тұтас түсінік қалыптастыруды қамтамасыз етпейді.

### Қорытынды

Эксперименттік жұмыс барысында алынған нәтижелер бізге келесі ұсыныстарды ұсынуға негіз береді:

1. Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығын қалыптастыру біз сынап көрген педагогикалық жағдайларға сәйкес тиімді жүзеге асырылуы мүмкін.

2. Болашақ мұғалімдерді даярлау процесі бастапқыда олардың кәсіби қызметінің объектісіне бағытталуы керек, өйткені тұтас педагогикалық процестің мәнін, заңдылықтарын, құрылымын білместен инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайын болу мүмкін емес.

3. Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын қолдануға дайындығын қалыптастыру процесі бірінші курстан бастап кезең-кезеңмен жүзеге асырылуы керек, ол үшін барлық психологиялық-педагогикалық және жеке-әдістемелік пәндер мазмұнының мүмкіндіктерін пайдалану қажет.

4. Қажетті дайындықты қалыптастыру үшін педагогика және жеке әдістер кафедраларының күш-жігерін үйлестіру бойынша алдын-ала жұмыс жүргізілуі керек, сондықтан студенттер жеке пәндер бойынша білім емес, керісінше олар өз қызметінің объектісін тұтастықта көрсетуі керек.

5. Студенттерде зерттеліп отырған дайындықтың маңыздылығы туралы тұтас түсінікті қалыптастыру үшін ЖОО-да интеграцияланған арнайы курстарды тиімді тәжірибеге енгізу қажет, оның мақсаты студенттердің педагогикалық, психологиялық және әдістемелік білімдерінің тұтас жүйесін қалыптастыру және оларды теориялық білімдерді практикалық іс-әрекетке (педагогикалық технологияларды меңгеру) аударуға үйрету болып табылады.

6. Студенттердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығын қалыптастыру мақсатында оқу-танымдық іс-әрекетті ұйымдастырудың нысандары мен әдістерін өзгерту, іс-әрекеттің шығармашылық сипатына үлкен көңіл бөлу, студенттердің ұжымдық-танымдық іс-әрекетін тәжірибеге енгізу қажет. Дәріс-диалогтар, дәріс-әңгімелер, студенттердің шағын дәрістері, бірлесіп талқылау үшін дәрістерге алдын ала дайындық, семинар-пікірталастар, іскерлік ойындар, қарым-қатынас бойынша психологиялық және педагогикалық тренингтер, педагогикалық еңбек шеберлерімен кездесулер және т. б. арқылы тұрақты өзін-өзі дамытуға және өзін-өзі жетілдіруге дайын «белсенді шығармашылық тұлға» позициясына студенттердің позициясын жандандыру.

7. Алынған білімді іс жүзінде тексеру және бағалау үшін студенттерді біртұтас педагогикалық процестің технологиясы жүзеге асырылатын, ғылыми негізде оқушылардың ұжымдық-танымдық іс-әрекеті, ынтымақтастық технологиясы, тұлғаға бағытталған технологиялар ұйымдастырылған, бір идеямен біріктірілген мектептерге бағыттау - тұтас жеке тұлғаны қалыптастыру және дамыту қажет.

8. Болашақ мұғалімдердің инновациялық оқыту технологияларын пайдалануға дайындығының қалыптасу деңгейін анықтау үшін диагностикалық әдістемелер кешенін енгізу.

9. Студенттерді өзін-өзі талдауға, рефлексияға, кәсіби дайындықтың өзін-өзі бағалауына, оның ішінде оқытудың инновациялық технологияларын пайдалануға және үнемі өзін-өзі жетілдіруге баулу.

Жүргізілген зерттеу университет студенттерін кәсіби-педагогикалық қызметке даярлаудың жалпы жүйесінің бөлігі болып табылады. Бұл зерттеу оқу-тәрбие процесінде инновациялық педагогикалық технологияларды пайдалану мәселелерін толық шешуге мүмкіндік бермейді. Ол мәселенің тек жеке-леген аспектілерін ашады және оны кеңірек, терең зерттеуге жаңа мүмкіндіктер береді.

## Әдебиеттер тізімі

1. Таубаева Ш.Т. Профессиональная самореализация учителей общеобразовательных школ: инновационный аспект. – Алматы: Монография. – 2017. – 63 б.
2. Козыбаев Е.Ш. Понятие о педагогических инновациях. // Ұлт тағылымы. – 2008. – №1. – 176-178 с.
3. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент. СПб.: Изд-во «Питер». -2000.-208 с.
4. Жадрина М.Ж. Жалпы білім берудегі жана үрдістер. // Открытая школа. - №5. - 2004. – 7 б.
5. Молдаханова Т., Жанатаев О. Университеты инновационного типа – основа подготовки научно-технических кадров новой формации. // Высшая школа Казахстана. – 2008. – №4. – С. 5-9.
6. Қайдарова А. Инновациялық тәжірибе ерекшеліктері. // Қазақстан мектебі. – 2005. – №1. – 44-46 б.
7. Лаврентьев Г.В., Лаврентьева Н.Б. Методика оценки педагогической деятельности преподавателя высшей школы в процессе внедрения новых технологий обучения. Барнаул: Изд-во АГУ. -2000.- 36 с.
8. Новикова Г.П. Основные направления международной инновационной деятельности МАНПО. // Педагогическая наука и образование. - 2010.- № 4. - 16-19 с.
9. Тұрғынбаева Б. Дамыта оқыту технологиясы. – Алматы: Жазушы, 2000. – 86 б.
10. Ахметова Н.А. Модульно-рейтинговая технология обучения: научный подход. – Алматы: Жазушы, 2001. – 342 с.
11. Бұзаубақова К.Ж. Жаңа педагогикалық технология. – Алматы: Жазушы, 2004. – 208 б.
12. Сибгатов Г.К. Образовательные технологии в практической деятельности студентов вузов. – Актөбе: Книга, 2004. – 151 с.

## References

1. Taubaeva Sh.T. Professional'naja samorealizacija uchitelej obshheobrazovatel'nyh shkol: innovacionnyj aspekt [Professional self-realization of teachers of secondary schools: an innovative aspect]. Monograph (Almaty, 2017, 63 p.).
2. Kozybaev E.Sh. Ponyatie o pedagogicheskikh innovasiyah [The concept of pedagogical innovations], Ult tagylymy [National Education], 1, 176-178 (2008).
3. Balabanov I.T. Innovasionnyi menedzhment [Innovation Management] (Piter, Saint Petersburg, 2000, 208 p.).
4. Zhadrina M.Zh. Zhalpy bilim berudegi zhana urdister [New trends in general education], Otkrytaiya shkola [Open School], 5, 7 (2004).
5. Moldakhanova T., Zhanataev O. Universitety innovasionnogo tipa – osnova podgotovki nauchno-tehnicheskikh kadrov novoi formasii [Innovative universities are the basis for the training of scientific and technical personnel of a new formation], Vysshaja shkola Kazahstana [Higher School of Kazakhstan], 4, 5-9 (2008).
6. Kaidarova A. Innovasiyalık tazhiribe erekshelekteri [Features of innovative experience], Kazakstan mektebi [School of Kazakhstan], 1, 44-46 (2005).
7. Lavrent'ev G.V., Lavrent'eva N.B. Metodika osenki pedagogicheskoi deyatel'nosti prepodavatelya vysshei shkoly v prosesse vnedreniya novyh tehnologii obucheniya [Methodology for evaluating the pedagogical activity of a higher school teacher in the process of introducing new learning technologies] (Publishing House ASU, Barnaul, 2000, 36 p.).
8. Novikova G.P. Osnovnye napravleniya mejdunarodnoi innovasionnoi deyatel'nosti MANPO [The main directions of international innovation activity of IASPE], Pedagogicheskaya nauka i obrazovanie [Pedagogical science and education], 4, 16-19 (2010).
9. Turgynbaeva B. Damyta okytu tehnologiyasy [Advanced learning technology] (Zhazushy, Almaty, 2000, 86 p.).
10. Ahmetova N.A. Modulno-reitingovaya tehnologiya obucheniya: nauchnyi podhod [Module-rating technology of training: a scientific approach] (Zhazushy, Almaty, 2001, 342 p.).



11. Buzaubakova K.Zh. Zhana pedagogikalyk tehnologiya [New pedagogical technologies] (Zhazushy, Almaty, 2004, 208 p.).
12. Sibagatova G. K. Obrazovatelnye tehnologii v prakticheskoi deyatelnosti studentov vuzov [Educational technologies in the practical activities of university students] (Kniga, Aktobe, 2004, 151 p.).

**Zh.G. Iskakova, R.S. Kasymova**

*Al Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan*

### **Formation of future teachers' readiness to use innovative technologies**

**Abstract.** The modern learning process of the Republic of Kazakhstan is aimed at entering the world education system, which is accompanied by intensive changes in science and practice. The Law of the Republic of Kazakhstan «On Education» (2007), as well as the «State Program for the Development of Education and Science of the Republic of Kazakhstan for 2020-2025» (2020), provide a task of creating the necessary conditions for the formation of an integral personality in education at the level of universal values and world culture. The idea of the growth direction in the educational reform of the country is to form a new generation, future qualified specialists as individuals with creative, innovative thinking, mature, developed worldview. In this regard, the methods and forms of educational work are also changing, the content of education. There have been developed the state standard of training, and curricula. There are some parts of the modernization of education such as innovative methods, and non-standard teaching technologies. Therefore, there is a question both for the school system and for society: which approaches, and templates for teaching do exist, for finding a direct way to bring up and educate the younger generation in a difficult economic and social situation? The authors consider that these questions may be answered by innovative pedagogical technologies that have emerged from the many searches for creative teachers, methodologists, educators, and psychologists.

**Keywords:** innovative technology, formation, training, future teacher, training, application

**Ж.Г. Искакова, Р.С. Касымова**

*Казахский национальный университет имени аль Фараби, Алматы, Казахстан*

### **Формирование готовности будущих учителей к применению инновационных технологий**

**Аннотация.** Современный процесс обучения Республики Казахстан направлен на вхождение в мировую систему образования, что сопровождается интенсивными изменениями в науке и практике. На основании Закона РК «Об образовании» (2007), а также «Государственной программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020-2025 годы» (2020) предусмотрена задача создания необходимых условий для формирования целостной личности в образовании на уровне общечеловеческих ценностей и мировой культуры. Идея направления роста в образовательной реформе страны заключается в формировании нового поколения, будущих квалифицированных специалистов как личностей с творческим, инновационным мышлением, зрелым, развитым мировоззрением. В связи с этим меняются и методы, формы учебно-воспитательной работы, разработаны содержание образования, государственный стандарт обучения, учебные планы. Часть модернизации образования: инновационные методы, нестандартные технологии обучения. Поэтому не только перед системой школьного обучения, но и перед обществом возникает вопрос: какие существуют подходы, шаблоны для обучения, чтобы при сложном экономико-социальном положении найти прямой путь воспитания и образования молодого поколения. На наш взгляд, на эти вопросы отвечают инновационные педагогические технологии, возникшие за счет многочисленных поисков творчески работающих учителей, методистов, педагогов и психологов.

**Ключевые слова:** инновационная технология, формирование, подготовка, будущий учитель, обучение, применение

**Авторлар туралы мәлімет:**

**Искакова Ж.Г.** – корреспондентия үшін автор, педагогика және білім беру менеджменті кафедрасының PhD докторанты, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Масаншы көш., 39/47, Алматы, Қазақстан.

**Қасымова Р.С.** – педагогика және білім беру менеджменті кафедрасының оқытушысы, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Масаншы көш., 39/47, Алматы, Қазақстан.

**Iskakova Zh.G.** – **Corresponding author**, Ph.D. student of the Department of Pedagogy and Educational Management, Al-Farabi Kazakh National University, 39/47 Masanchi str., Almaty, Kazakhstan.

**Kasymova R.S.** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Educational Management, Al-Farabi Kazakh National University, 39/47 Masanchi str., Almaty, Kazakhstan.